

Καπετάνιων κουβέντες ηρωικές

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Οι άντρες πίσω από μια κάπα είχαν βράσει νερό και είχαν

ετοιμάσει τσάι. Και πίνοντας το ζεστό, τυλιγμένοι ως τον λαιμό στις κάπες τους, άκουαν οι νεοφερμένοι τη διήγηση του Άγρα.

- Ναι, έλεγε ο Αρχηγός, τη γλιτώσαμε φθηνά. Και ήμασταν κουρασμένοι, γιατί τη νύχτα είχαμε ξαγρυπνήσει. Ε, Γκόννο; Καλά και βρέθηκες εδώ! Για πες τα!

Μα ο Γκόννος, χαμογελώντας, αργοκούνησε το κεφάλι.

- Πες τα συ, κάλλιο, κυρ Αρχηγέ, είπε με την ξενική του προφορά. Θα τα πεις καλύτερα... Βουλγαρόφωνος, από τα Γιαννιτσή, παλιός συμπολεμιστής των κομιτατζήδων, όταν νόμιζε πως σήκωναν επανάσταση για να ελευθερώσουν από τη σκλαβιά τη Μακεδονία, μα φανατισμένος τώρα Έλληνας Ορθόδοξος, είχε μάθει να μιλά ελληνικά, όχι όμως πολύ ελεύθερα, και τον πείραζε ότι τα πρόφερε ξενικά.

Το ήξερε ο Άγρας, και τον εγκαρδίωνε να μιλά και να διηγείται. Τον βεβαίωνε πως όχι μόνο είχαν γούστο τα λάθη που έκαμε, αλλά και πως ήταν χρήσιμη η προφορά του η ξενική, γιατί έτσι τον αναγνώριζε και στα σκοτεινά, και όταν δεν τον έβλεπε ακόμα, και ήξερε πως είχε πλάγι του ένα ατρόμητο παλικάρι.

...Κι έτσι, πήγαμε χθες τη νύχτα, με τον καπετάν Γκόννο, δεκαοχτώ όλοι μαζί, διηγούνταν ο Άγρας, περάσαμε από τους κρυφούς δρόμους, που τους ξέρει καλά ο γερο-Πασκάλ, και βγήκαμε στο Ζερβοχώρι. Φυσούσε βαρδάρης. Πήγαμε από το νότιο μέρος, μη μας μυριστούν τα σκυλιά, και κυκλώσαμε το σπίτι του Τόμαν Παζαρέντζε, όπου κρύβουνταν ο Απόστόλ Πέτκοφ. Έτσι δε μου είχες πει, μπρε Αποστόλη;

Βαστώντας την ανάσα του άκουε, καθισμένος στον κύκλο, ο οδηγός.

- Ναι! αποκρίθηκε. Εκεί τον είχε δει ο μικρός ο Γιωβάν. Και τον πιάσατε;

- Ναι! Να τον πιάσομε! Πού πιάνεται αυτός ο παμπόνηρος! Δεν κοιμάται, φαίνεται, ποτέ δυο νύχτες στο ίδιο σπίτι. Τρέμει! Το σπίτι του Παζαρέντζε το κάψαμε, καθώς και δυο τρία άλλα, για παραδειγματισμό και τιμωρία των φονιάδων, που σκότωσαν τις προάλλες επτά αγωγιάτες της Νάουσας. Μα τον Απόστόλ δεν τον πιάσαμε. Το πουλί είχε πετάξει...

- Και τον Παζαρέντζε; Τι τον κάνατε; ρώτησε ο Νικηφόρος.

- Τον στείλαμε, όμηρο με άλλους μερικούς, στην αγια-Μαρίνα, να τους φυλάξουν εκεί. Ας τολμήσουν τώρα να σκοτώσουν κανέναν δικό μας!

- Έπρεπε να τους ξεπαστρέψεις, καπετάνιε, είπε μурμουριάρικα ο Γκόννος.

Ο Άγρας πέταξε πίσω το κεφάλι του, που, με τα σγουρά μαλλιά, ξεκόβουνταν σα στεφάνι στον αστερωτό ουρανό.

- Μπα, είπε, γιατί; Κι αυτοί νομίζουν πως κάνουν το καθήκον τους όταν μας σκοτώνουν. Αν είναι πιο άγριοι από μας, το 'χουν κατάρα στο αίμα τους. Ίσως και να μη φταιν, αν τους έκανε ο Θεός αιμοβόρους...

Μουρμούριζαν οι άντρες στο γύρο αποδοκιμαστικά:

- Έτσι που τα πας, κυρ Αρχηγέ...

-Δε ρωτάς και τον γερο-Πασκάλ...

Άκουσε τ' όνομά του ο Βούλγαρος κι έσκυψε να ρωτήσει τι είπαν. Του μετέφρασε ο καπετάν Γκόνος.

- Ο γέρος κουνούσε το κεφάλι του απάνω κάτω με δυσφορία.

- Του το λέγω κάθε μέρα! Μας παίρνεις όλους στο λαιμό σου, καπετάνιε... είπε στη γλώσσα του.

- Τι λέγει; ρώτησε ένας εύζωνος. Μα διέκοψε ο Νικηφόρος:

- Νωρίς το πρωί ακούσαμε τουφεκιές, είπε.

- Άλλη δουλειά αυτή, αποκρίθηκε ζωηρά ο Άγρας. Η μέρα μας σήμερα, αρχίζοντας από τη χθεσινή νύχτα, ήταν περιπέτειες γεμάτη. Αυτές οι τουφεκιές που άκουσες, ήταν συμπλοκή μιας δικής μας περιπολίας με μια δική τους. Ήλθαν στα χέρια, αν τα παιδιά έναν κομιτατζή από το τω Καλύβες.

Εθελοντές από την Κρήτη

Είχαν ακούσει στις καλύβες τους το τουφεκίδι, οι Βούλγαροι. Μα δεν ήξεραν τι γίνονταν. Τρεις μέρες τους περιμέναμε εδώ, στο πάτωμα, και δεν έτυχε να περάσουν. Ώσπου βαρεθήκαμε την απραξία, μήνυσα του καπετάν Γκόνου να έλθει και πήγαμε μεις, νύχτα, στο Ζερβοχώρι. Μα είδαν, φαίνεται, τις φλόγες από τις καλύβες, και το πρωί έβγαλαν περιπολίες. Πιάσαν τα παιδιά μας τον κομιτατζή που σας είπα, και χτύπησαν έναν-δυο άλλους. Ώστε φρένιασαν, εννοείς, στις καλύβες τους. Μα δεν ήξεραν πού κρυβόμαστε μεις. Δε φαντάζονταν πως είχαμε καταλάβει την Κούγκα. Έβγαλαν λοιπόν δυνατό σώμα σε πλάβες, και το έστειλαν να περιπολήσει. Αυτό περιμέναμε κι εμείς τόσες μέρες! Μπήκαν σε τούτη δω τη μάνα, τους αφήσαμε να πλησιάσουν και ήλθαν κι έπεσαν πάνω στα τουφέκια μας, αράδα οι πλάβες, αλυσίδα! Τους είχαν δει οι σκοποί μας, και σιωπηλά επέστρεψαν και μας ειδοποίησαν. Και μόλις μπήκαν αυτοί για καλά στη μάνα, τους ρίξαμε μια μπαταριά. Στην αρχή έκαναν να υποχωρήσουν τρομαγμένοι. Μα ήταν αυτοί πολλοί κι εμείς μετρημένοι. Το αντιλήφθηκαν κι άρχισαν κι αυτοί άγριο τουφεκίδι...

– Και σεις, έτσι ξεσκέπαστοι; διέκοψε ο καπετάν Νικηφόρος.

– Είχαμε μαζέψει μερικά καλάμια για πρόχωμα, μα δε μας χρησίμευσαν και πολύ. Και αυτοί όμως ήταν ξεσκέπαστοι στις βάρκες τους, καθώς κατάφθαναν η μια πίσω από την άλλη, στα στενά νερά. Ε, τι να γίνει; Πολεμήσαμε. Ήταν όμως πολλοί αυτοί, σου το είπα, κι εμείς λίγοι. Μου έλειπαν και δυο πλάβες που είχαν πάγει τους αιχμαλώτους. Σαν είδαμε και αποείδαμε, έστειλα τις πλάβες μας με τον Γκόνου και τα παιδιά από μέσα από τα καλάμια, και τους πήραν από πίσω. Και όπου φύγει φύγει τότε! Το 'βαλαν στα κουπιά, και δρόμο! Να είχαμε μεις άλλες πέντε πλάβες! Δε μας ξέφευγε κανένας! Μα δεν έχουμε! Είμαστε φτωχοί, πρόσθεσε ο Άγρας.

Και γέλασε.

– Είσαι αδιάσπαστος βράχος θελήσεως και τόλμης, Άγρα, είπε με βαθιά συγκίνηση ο Νικηφόρος.

Ο Άγρας έκανε να γελάσει. Μα πάλι σοβάρεψε.

– Δυο μας παιδιά πληγώθηκαν, είπε. Τους έστειλα στις Κάτω Καλύβες, να τους δει γιατρός και να τους νοσηλεύσει. Εγώ δεν έπαθα τίποτα. Αυτοί οι δυο πλήρωσαν, οι κακόμοιροι...

Παράμερα καθισμένος, άκουε και κοίταζε ο Αποστόλης, σιωπηλός, όλος προσοχή και σκέψη. Από μικρός είχε παρακολουθήσει τον αγώνα, είχε δει κι ακούσει πολλά, είχε μετρήσει πτώματα σφαγμένων, βασανισμένων, κομματιασμένων χωρικών, ακολουθήσει κηδείες, ακούσει μοιρολόγια και κατάρες. Μα πρώτη φορά, αφότου

είχε μπει στον αγώνα της Λίμνης, άκουε σκέψεις σαν αυτές του Άγρα, που δικαιολογούσε τους εχθρούς του, έβλεπε τη συγκίνηση του Νικηφόρου, που παραμέριζε τη δική του περιφρόνηση του θανάτου, για ν' ανυψώσει τον συνάδελφό του αρχηγό. Είχε δει οπλαρχηγούς γενναίους, ριψοκίνδυνους, καλούς. Μα πρώτη φορά έβλεπε από κοντά, ήρχονταν σ' επαφή με πολιτισμένους ανθρώπους, μέσα στον αγριότερο αγώνα. Και δεν ήταν προετοιμασμένος γι' αυτά. Είχε δει πολλές ζούλιες και συνορισιά μεταξύ στους πολεμιστές. Και είχε μάθει να πιστεύει και να λέγει πως κάθε Έλληνας είναι καλός και κάθε Βούλγαρος κακός. Και τα λόγια του Άγρα, πως και οι Βούλγαροι νομίζουν καθήκον τους να σκοτώνουν Έλληνες, τον ξένιζαν, αλλά και του άνοιγαν καινούριους κόσμους από σκέψη, από δικαιοσύνη, από συγχώρεση.

Τυλιγμένος στην κάπα του, πλαγιασμένος πλάγι στον καπετάν Γκόννο, ανάμεσα στους κοιμισμένους άντρες και αρχηγούς, γυρνούσε μια στο πλάγι, μια στο άλλο, και ύπνο δεν έβρισκε. Έπειτα και ο καπετάν Νικηφόρος... Του έφερναν δάκρυα στα μάτια τα λόγια του καπετάν Νικηφόρου κάθε φορά που τα θυμούνταν. Βράχος θελήσεως και τόλμης, ναι, ήταν ο καπετάν Άγρας! Μα κι αυτός δεν ήταν τάχα βράχος θελήσεως και τόλμης, που είχε περάσει, μέρα μεσημέρι, με όλο του το σώμα, τρέχοντας σχεδόν, κάτω από τη μύτη των Τούρκων, για να πάγει νοηνορότερα και ασφαλέστερα βοήθεια στον Άγρα; Και όχι μόνον δεν παινιούνταν όταν να το αντιλαμβάνεται καν πως ήταν τολμηρό

Ο μακεδονομάχος Σπυρομήλιος
από την Ήπειρο

Ως τώρα, μόνο την κυρία Ηλέκτρα είχε λατρέψει ο

Αποστόλης, σαν κάτι ανώτερο. Και αυτό τώρα τον μπέρδευε ακόμα περισσότερο. Γιατί η κυρία Ηλέκτρα δεν παραδέχονταν, ούτε για τον Βούλγαρο ούτε για τον Τούρκο, πως ίσως να νομίζουν πως κάνουν το καθήκον τους όταν σκοτώνουν

Έλληνες. Αυτή ήταν μονοκόμματα. Μισούσε και Τούρκους και Βούλγαρους, σαν θηρία άξια μόνο για εξόντωση. Σαν θυμούνταν τον σκοτωμένο πατέρα της, που τον είχαν σκοτώσει οι Τούρκοι στην Κατερίνη, στα '97, άναβαν τα μάτια της, αγρίευε, γίνονταν τίγρη... Και μαζί της τους μισούσε κι ο Αποστόλης, ίσα με τους Βούλγαρους...

Και το πρωί, σαν ξημέρωσε, όταν ζωή και κίνηση σκέπασαν πάλι το πάτωμα, ψήνοντας καφέδες και κόβοντας ψωμιά, κοίταζε ο Αποστόλης μια τον ένα αρχηγό και μια τον άλλο. Και διερρωτούνταν ποιον από τους δυο αγαπούσε περισσότερο: τον ψηλό γαλανομάτη παστρικοντυμένο και καλοχτενισμένο καπετάν Νικηφόρο ή τον μικρόσωμο, αξύριστο, ατημέλητο, σγουροκέφαλο, πάντα γελαστόν καπετάν Άγρα;

Το αδυνατισμένο πρόσωπο του δευτέρου, τα βαθουλωμένα περικομμένα καστανά του μάτια, μαρτυρούσαν μέρες και νύχτες άγρυπνες, κόπους, αρρώστια, φροντίδα. Και όμως τα κέφια του έμεναν ανάλλαχτα, ποτέ δεν ανυπομονούσε ούτε δυσφορούσε ούτε παραπονούνταν για την άθλια, στερήσεις και κακοπάθειες γεμάτη, ζωή στο πάτωμα Κούγκα.

Παρατήρησε και ο Νικηφόρος την κακή του όψη.

– Δε θα βαστάξεις πολύν καιρό έτσι, του είπε. Καλό είναι, αν θες να κάνεις γερή δουλειά, να πας λίγο στις Κάτω Καλύβες, ν' αναπαυθείς και ν' αναλάβεις...

Μα τον διέκοψε ο Άγρας.

– Να φύγομε, δηλαδή, μετά τη χθεσινή μας επιτυχία; Να έλθουν αυτοί να μας πάρουν το πάτωμα; Με τον αγορίστικο αυθόρμητο τρόπο του αγκάλιασε τους ώμους του:

– Μη μου το ξαναπείς, φίλε μου! αναφώνησε.

– Τουλάχιστον στήσε μια καλύβα, είπε ο Νικηφόρος.

– Αυτό, μάλιστα, το παραδέχομαι, αποκρίθηκε καλόκαρδα ο Άγρας. Και σήμερα, που είναι και οι άντρες σου εδώ, μπορούμε να το κάνομε, σιωπηλά και γρήγορα, μη μας ακούσουν και μας δουν αυτοί οι θεοκατάρτοι.

Για δες! Η κεντρική τους καλύβα φαίνεται λίγο μες στα καλάμια, πέρα...

Άκουσε την αφήγηση της ιστορίας

%Baltos_5_Kapetanioi%

Η αρχική εικόνα είναι έργο του [Κώστα Βουτσά](#)